

**ΠΕΤΥΧΑΙΝΩ ΣΤΙΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ**

**ΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΤΑ ΩΝΑΣΕΙΑ
ΓΥΜΝΑΣΙΑ**

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

- ⦿ **ΘΕΩΡΙΑ και ΑΣΚΗΣΕΙΣ**
- ⦿ **ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ**

**ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ
ΝΕΟ ΤΡΟΠΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
2025**

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ

ΣΕΙΡΑ εκπαιδευτικά βιβλία

Παναγιώτα Δεληγιάννη

Εισαγωγή στα Πρότυπα και τα Ωνάσεια Γυμνάσια Νεοελληνική Γλώσσα

Πρώτη έκδοση: Αύγουστος 2025

Επιμέλεια έκδοσης: Μαρία Γονιδάκη

Φιλολογική επιμέλεια: Χρήστος Γιαμαρέλλος

Ηλεκτρονική σελιδοποίηση: Ουρανία Λυμπεροπούλου

Σχεδιασμός εξωφύλλου: Ρεντουάν Αμτζλάν

© 2025, Εκδόσεις **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ**

και

Παναγιώτα Δεληγιάννη

ISBN 978-618-03-4561-2

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 84561

Κ.Ε.Π. 6359, Κ.Π. 22245

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα

τηλ.: 211 3003500

metaixmio.gr

metaixmio@metaixmio.gr

Κ Ε Ν Τ Ρ Ι Κ Η Δ Ι Α Θ Ε Σ Η

Ασκληπείου 18, 106 80 Αθήνα

τηλ.: 210 3647433

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

1. Ασκληπείου 18, 106 80 Αθήνα

τηλ.: 210 3647433

2. Πολυχώρος, Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα

τηλ.: 211 3003580, fax: 211 3003581

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ

Πετυχαίνω στις εξετάσεις
για την εισαγωγή
ΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΤΑ ΩΝΑΣΕΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ

Νεοελληνική Γλώσσα

Με θεωρία, παραδείγματα,
ασκήσεις ανά ενότητα
και κριτήρια προσομοίωσης

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΕΟ ΤΡΟΠΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ (2025)

ΜΕΤΑΙΧΜΙΘ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προλογικό σημείωμα	7
Γραμματική (θεωρία και ασκήσεις)	
Τα μέρη του λόγου.....	11
Τα άρθρα.....	14
Τα ουσιαστικά.....	17
Τα επίθετα	35
Τα παραθετικά των επιθέτων	48
Τα αριθμητικά.....	52
Οι αντωνυμίες	55
Τα ρήματα.....	59
Οι μετοχές	72
Συντακτικό (θεωρία και ασκήσεις)	
Ονοματική και ρηματική φράση.....	79
Οι όροι της πρότασης	80
Οι ονοματικοί προσδιορισμοί.....	83
Οι επιρρηματικοί προσδιορισμοί.....	87
Απλές, επαυξημένες και ελλειπτικές προτάσεις.....	90
Παρατακτική ή υποτακτική σύνδεση προτάσεων;.....	93
Υποτακτική σύνδεση: ονοματικές προτάσεις	95
Υποτακτική σύνδεση: επιρρηματικές προτάσεις	99
Ενεργητική και παθητική σύνταξη	102
Λεξιλόγιο – Ορθογραφία (θεωρία και ασκήσεις)	
Παραγωγή – Σύνθεση.....	109
Κριτήρια προσομοίωσης	115
Απαντήσεις	
Στις ασκήσεις.....	233
Στα κριτήρια προσομοίωσης	234

Προλογικό σημείωμα

Το βιβλίο αυτό απευθύνεται στους μαθητές και στις μαθήτριες των τελευταίων τάξεων του Δημοτικού, με σκοπό να τους/τις βοηθήσει να ασκηθούν στο μάθημα της Γλώσσας.

Η προετοιμασία για την εισαγωγή στα Πρότυπα και τα Ωνάσεια Γυμνάσια, καθώς και για τις διαγνωστικές εξετάσεις ιδιωτικών γυμνασίων είναι ιδιαίτερα απαιτητική και κάνει αναγκαία τη σωστή οργάνωση της ύλης και τη μεθοδική μελέτη του κατάλληλου υλικού.

Στο βιβλίο επεξηγούνται όλα τα στοιχεία θεωρίας του μαθήματος και δίνονται πολλές ερωτήσεις (με τις απαντήσεις τους) για να ελέγξει ο/η μαθητής/-τρια τις γνώσεις του/της και να αποκτήσει αυτοπεποίθηση. Ο τρόπος που τίθενται τα ερωτήματα εξοικειώνει πλήρως τα παιδιά με τις απαιτήσεις των εξετάσεων, ενώ το βιβλίο αποτελεί ταυτόχρονα έγκυρο εκπαιδευτικό υλικό για τη σωστή προετοιμασία όλων των μαθητών για το Γυμνάσιο.

Συγκεκριμένα, το βιβλίο περιλαμβάνει:

- Θεωρία και παραδείγματα στα κεφάλαια της Γραμματικής, καθώς και ερωτήσεις εμπέδωσης της θεωρίας
- Θεωρία και παραδείγματα στα κεφάλαια του Συντακτικού, καθώς και ερωτήσεις εμπέδωσης της θεωρίας
- Θεωρία και παραδείγματα που αφορούν το λεξιλόγιο και την ορθογραφία, καθώς και ερωτήσεις εμπέδωσης της θεωρίας
- 15 προσομοιωτικά κριτήρια αξιολόγησης με τη νέα μορφή βαθμολόγησης
- Στο τέλος του βιβλίου δίνονται οι απαντήσεις σε όλες τις ερωτήσεις εμπέδωσης και στα κριτήρια προσομοίωσης.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ

Γραμματική

- Θεωρία
- Ασκήσεις

Τα μέρη του λόγου

Η γραμματική μάς βοηθάει να αναγνωρίζουμε τι μέρος του λόγου είναι μια λέξη.

Τα *μέρη του λόγου* χωρίζονται:

- Στα **κλιτά**, δηλαδή σε αυτά που κλίνονται. Είναι το άρθρο, το ουσιαστικό, το επίθετο, η αντωνυμία, το ρήμα και η κλιτή μετοχή.
- Στα **άκλιτα**, δηλαδή σε αυτά που δεν κλίνονται, αλλά εμφανίζονται πάντα με την ίδια μορφή. Είναι ο σύνδεσμος, το επίρρημα, η πρόθεση, το επιφώνημα και η άκλιτη μετοχή.

■ Τα κλιτά μέρη του λόγου

άρθρα

οριστικό:

ο, η, το

αόριστο:

ένας, μία, ένα

ουσιαστικά

κύρια

κοινά:

1. συγκεκριμένα: πρόσωπο, ζώο ή πράγμα
2. αφηρημένα: ενέργεια, κατάσταση, ιδιότητα

επίθετα

ομαλά

ανώμαλα:

1. πολύς, πολλή, πολύ
2. -ής, -ής, -ές

ρήματα

φωνές: ενεργητική, παθητική

χρόνοι: ενεστώτας, παρατατικός, αόριστος, εξακολουθητικός μέλλοντας, συνοπτικός μέλλοντας, συντελεσμένος μέλλοντας, παρακείμενος, υπερσυντέλικος

ποιόν ενέργειας: εξακολουθητικό, συνοπτικό, συντελεσμένο

πρόσωπα και αριθμοί:

α', β', γ' (ενικός, πληθυντικός)

εγκλίσεις: οριστική, υποτακτική, προστακτική

συζυγίες: α', β'

αντωνυμίες

προσωπικές
κτητικές
αυτοπαθείς
οριστικές
δεικτικές
αναφορικές
ερωτηματικές
αόριστες

μετοχή

-μένος/-η/-ο

■ Τα άκλιτα μέρη του λόγου

προθέσεις

με, σε, από, προς, κατά, μετά, παρά, αντί, ίσαμε, χωρίς, δίχως, για, ως, έως, εναντίον, εξαιτίας, λόγω, μεταξύ, μέχρι, πριν, σαν

επιφωνήματα

θαυμασμού: α!, ω!, μπα!, ποπό!
απορίας: α!, ο!, μπα!
πόνου - λύπης: αχ!, ω!, οχ!, αλί!, αλίμονο!
παρακίνησης: αλτ!, μαρς!, στοπ!
επαίνου: μπράβο, εύγε
ευχής: μακάρι

επιρρήματα

χρονικά: ποτέ, πάντα, χθες, αμέσως, συνήθως, πάλι, τότε, τώρα, μετά, σήμερα, αύριο, πριν, μεθαύριο, φέτος, απόψε, νωρίς, κάποτε, έπειτα, αργά, οποτεδήποτε, ύστερα, άλλοτε, επιτέλους, αμέσως, κιάλας, σπάνια κ.ά.

τοπικά: πάνω, κάτω, εκεί, έξω, εδώ κ.ά.

τροπικά: έτσι, μαζί, ξαφνικά, αλλιώς, σιγά, εξής, πώς, όπως, έτσι, αλλιώς, κάπως, καθόλου, οπωσδήποτε, μόνο κ.ά.

ποσοτικά: τόσο, πολύ, λίγο, κάμποσο, ελάχιστα, καθόλου, σχεδόν κ.ά.

βεβαιωτικά: ναι, μάλιστα, βέβαια

διστακτικά: ίσως, άραγε, τάχα, πιθανό, δήθεν

αρνητικά: όχι, μην, δεν

σύνδεσμοι

συμπλεκτικοί
 διαχωριστικοί
 αντιθετικοί
 αποτελεσματικοί
 επεξηγηματικοί
 ειδικοί
 χρονικοί
 υποθετικοί
 αιτιολογικοί
 τελικοί
 ενδοιαστικοί
 συγκριτικοί

μετοχή

-ώντας/-οντας

Τα άρθρα

Άρθρα είναι μικρές κλιτές λέξεις που μπαίνουν μπροστά σε ουσιαστικά, σε επίθετα, στις μετοχές που κλίνονται και σε ορισμένες αντωνυμίες. Μας δείχνουν για τη λέξη που τα ακολουθεί:

- Το γένος: αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο
- Τον αριθμό: ενικός, πληθυντικός
- Την πτώση: ονομαστική, γενική, αιτιατική, κλητική
- Αν κάτι είναι ορισμένο ή αόριστο.

Οριστικό άρθρο

Όταν η λέξη που ακολουθεί είναι γνωστή και συγκεκριμένη.

ο, η, το
του, της, του
τον, τη(ν), το

οι, οι, τα
των, των, των
τους, τις, τα

Π.χ.: «Άνοιξε το παράθυρο».

(Στον χώρο υπάρχει μόνο ένα συγκεκριμένο παράθυρο.)

Αόριστο άρθρο

Όταν η λέξη που ακολουθεί δεν είναι συγκεκριμένη και δεν έχουμε μιλήσει προηγουμένως γι' αυτήν.

ένας, μια, ένα
ενός, μιας, ενός
έναν, μια(ν), ένα

Δε σχηματίζει πληθυντικό.

Π.χ.: «Άνοιξε ένα παράθυρο».

(Δεν έχει σημασία ποιο από όλα – ένα οποιοδήποτε.)

■ Το τελικό ν στο άρθρο

- Το τελικό ν της αιτιατικής ενικού του αρσενικού γένους του οριστικού και του αόριστου άρθρου (τον/στον, έναν) διατηρείται στον γραπτό λόγο πάντοτε.
- Το τελικό ν της αιτιατικής ενικού του θηλυκού γένους του οριστικού άρθρου (τη[ν]/στη[ν]) διατηρείται στον γραπτό λόγο, μόνο όταν η επόμενη λέξη αρχίζει από φωνήεν ή από ένα από τα παρακάτω: κ, π, τ, γκ, μπ, ντ, τσ, τζ, ξ, ψ.

Προσέχω

- Να μην μπερδεύω την ορθογραφία των ομόηχων οριστικών άρθρων (π.χ., τον – των: τον άνθρωπο – των ανθρώπων).
- Το άρθρο δεν έχει κλητική.
- Το αόριστο άρθρο δε σχηματίζει πληθυντικό.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Κύκλωσε το σωστό:

- α. το φύλλωμα τον δέντρων
- β. τα φύλλωμα των δέντρων
- γ. το φύλλωμα των δέντρων
- δ. τω φύλλωμα των δέντρων

2. σύγχρονο μέσο επικοινωνίας και ενημέρωσης είναι

διαδίκτυο.

Ποια άρθρα ταιριάζουν στην πρόταση;

- α. Το - της - της - το
- β. Το - της - χωρίς άρθρο - το
- γ. χωρίς άρθρο - χωρίς άρθρο - χωρίς άρθρο - το
- δ. Το - χωρίς άρθρο - χωρίς άρθρο - το

3. τέχνη δρόμου είναι από μορφές τέχνης.

Ποια άρθρα ταιριάζουν στην πρόταση;

- α. Η - του - μία - τις - χωρίς άρθρο
- β. Η - χωρίς άρθρο - μία - χωρίς άρθρο - της
- γ. Η - του - η - τις - χωρίς άρθρο
- δ. χωρίς άρθρο - του - μία - τις - της

4. Η φράση «η απάντηση της λύσης» στον πληθυντικό σχηματίζεται ως εξής:

- α. οι απαντήσεις στις λύσεις

- β. οι απαντήσεις των λύσεων
- γ. απαντήσεις των λύσεων
- δ. τις απαντήσεις των λύσεων

5. Κύκλωσε το σωστό:

- α. τα τέλη των εβδομάδων
- β. το τέλος των εβδομάδας
- γ. το τέλος της εβδομάδων
- δ. τα τέλη των εβδομάδας

6. Κύκλωσε το σωστό:

- α. η έννοια των κόσμου
- β. οι έννοιες του κόσμων
- γ. οι έννοιες του κόσμου
- δ. η έννοιες του κόσμου

7. διαφημίσεις παρουσιάζουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά προϊόντων.

Ποια άρθρα ταιριάζουν στην πρόταση;

- α. χωρίς άρθρο - τα - των
- β. Οι - χωρίς άρθρο - των
- γ. Οι - τα - χωρίς άρθρο
- δ. Οι - τα - των

8. Αναγνώρισε γραμματικά το άρθρο στη φράση «γνωρίζω τα θέματα»:

- α. αρσενικό γένος, αιτιατική πτώση, πληθυντικός αριθμός
- β. ουδέτερο γένος, ονομαστική πτώση, πληθυντικός αριθμός
- γ. ουδέτερο γένος, αιτιατική πτώση, πληθυντικός αριθμός
- δ. ουδέτερο γένος, αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός

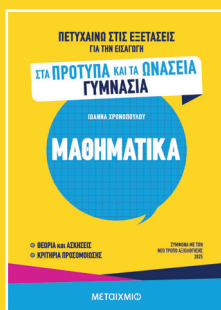
Το βιβλίο αυτό είναι πλήρες βοήθημα για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και έχει στόχο να βοηθήσει τους μαθητές και τις μαθήτριες να ανταποκριθούν με επιτυχία στις εξετάσεις για την εισαγωγή τους στα Πρότυπα, τα Ωνάσεια και τα ιδιωτικά γυμνάσια. Ταυτόχρονα, αποτελεί και έγκυρο εκπαιδευτικό υλικό για τους μαθητές που θέλουν να προετοιμαστούν σωστά για τις απαιτήσεις του μαθήματος στο γυμνάσιο.

Περιλαμβάνει:

- Θεωρία, παραδείγματα και ασκήσεις στα κεφάλαια της **Γραμματικής** και του **Συντακτικού**, καθώς και ασκήσεις για την **παραγωγή** και τη **σύνθεση λέξεων**
- **Κριτήρια προσομοίωσης**, σύμφωνα με τη νέα δομή των εξετάσεων εισαγωγής στα Πρότυπα.

Στο τέλος του βιβλίου δίνονται **αναλυτικές απαντήσεις** σε όλες τις ασκήσεις καθώς και στα κριτήρια προσομοίωσης.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΕΠΙΣΗΣ

ISBN: 978-618-03-4561-2

9 786180 345612
ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 84561

metaixmio.gr